

111-004

การศึกษาวิเคราะห์บทโชนเรื่องรามเกียรติ์

นางสาวเสาวณิต วิงวอน

ศูนย์วิทยทรัพยากร

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต

แผนกวิชาภาษาไทย

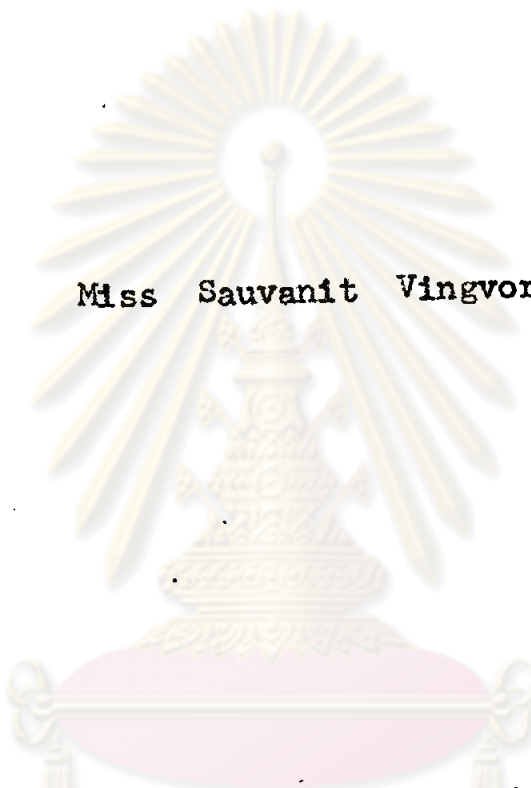
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. ๒๕๑๘

008338

16209928

AN ANALYTICAL STUDY OF THE MASKED PLAY POEMS OF RAMAKIEN

Miss Sauvanit Vingvorn

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Arts

Department of Thai Language

Graduate School

Chulalongkorn University

1976

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการตรวจวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

.....กรรมการ

.....กรรมการ

อาจารย์ควบคุมการวิจัย

อาจารย์ชั้นพิเศษ คร. คมคาย นิลประภัสสร

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาวิเคราะห์บทโขนเรื่องรามเกียรติ์
ชื่อ นางสาวเสาวณิต วิงวอน
แผนกวิชา ภาษาไทย
ปีการศึกษา ๒๕๑๘

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มุ่งวิเคราะห์บทโขนเรื่องรามเกียรติ์โดยชี้ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างตัวบทกับการแสดง ผู้วิจัยได้ค้นคว้ารวบรวมประวัติความเป็นมาของโขน ศึกษาลักษณะสำคัญและศิลปะของการแสดง เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณารามเกียรติ์ ส่วนต่าง ๆ ซึ่งแต่งขึ้นเพื่อใช้แสดงโขนในแต่ละยุคแต่ละสมัย ทั้งฉบับตัวเขียนที่ยังมีได้ตีพิมพ์และฉบับที่ตีพิมพ์แล้ว

วิทยานิพนธ์แบ่งเป็น ๗ บท ผู้วิจัยได้ชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย ขอบเขต และวิธีดำเนินการ ไว้ในบทที่ ๑ ซึ่งเป็นบทนำ บทที่ ๒ กล่าวถึงที่มาของโขน บทที่ ๓ กล่าวถึงการแสดงโขนในสมัยต่าง ๆ ประเภทของโขน คนตรี เพลงร้อง การพากย์เจรจา ผู้แสดง เครื่องแต่งกาย หัวโขน โอกาสที่แสดง ธรรมเนียมและเคล็ดกลาง บทที่ ๔ เป็นการวิเคราะห์รูปแบบ เนื้อหา และภาษา ในบทโขนเรื่องรามเกียรติ์ บทที่ ๕ พิสูจน์ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการแต่งบทกับการแสดง บทที่ ๖ วิจัยคุณค่าของบทโขนเรื่องรามเกียรติ์ทั้งในเชิงวรรณศิลป์และนาฏศิลป์ บทที่ ๗ เป็นบทสรุปพร้อมคำขอเสนอแนะ

7

THESIS TITLE An Analytical Study of the Masked Play
 Poems of Ramakien

NAME Miss Sauvanit Vingvorn

DEPARTMENT Thai Language

ACADEMIC YEAR 1975

ABSTRACT

The aim of this work is to analyze the masked play poems of Ramakien expressing the relationship between the text and performance. In studying the various versions of Ramakien written for the masked play in different periods, including unpublished manuscripts, the author has taken into consideration the development of the masked play, its main features and the art of presentation.

This thesis is divided into 7 chapters. The author states in Chapter I, the introductory chapter, the purpose, scope and method of study. Chapter II deals with the history of the masked play while Chapter III concentrates on the performance of the masked play in different periods, types of the masked play, music, song, recitation, performers, costumes, masks, occasions on which the plays are performed, conventions and

superstitious beliefs. Chapter IV is an analysis of the form, content and language in the masked play poems of Ramakien. Chapter V shows the relationship between the text-writing and performance. Chapter VI discusses the literary and dramatic values of Ramakien. The conclusion and recommendations are presented in Chapter VII.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จได้ด้วยคามกรุณา เป็นอย่างยิ่งของอาจารย์ชั้นพิเศษ
คร. คมคาย นิลประภัสสร อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัยซึ่งได้ตรวจแก้ไขและให้คำ
แนะนำตลอดระยะเวลาที่ทำการวิจัย ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้รับข้อคิดเห็นบางประการจากผู้ช่วยศาสตราจารย์
คร. ศักดิ์ศรี แยมั่นคทา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเช่นกัน

อนึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอาจารย์จตุรงค์ มนตรีศาสตร์ แห่งวิทยาลัย
นาฏศิลป์ ซึ่งได้ให้ความรู้ทางด้านการแสดงโขนแก่ผู้วิจัยตลอดมา

ผู้วิจัยได้รับความกรุณาจากเจ้าจอมหม่อมราชวงศ์สดับในรัชกาลที่ ๕ ให้มี
โอกาสเรียนสัมภาษณ์เรื่องการแสดงในราชสำนัก ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

อาจารย์ชนิด อัญไพรี ได้กรุณาให้คำแนะนำอันมีประโยชน์ต่อการศึกษา
ครั้งนี้ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณไว้ในโอกาสนี้ด้วย

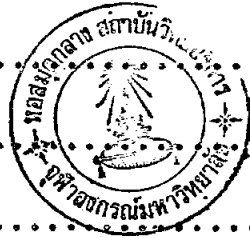
ผู้วิจัยขอขอบคุณเจ้าหน้าที่หอสมุดแห่งชาติที่ให้ความร่วมมือ เรื่องการค้นคว้า
เอกสารตัวเขียนเป็นอย่างดี ในที่สุดนี้ผู้วิจัยขอขอบคุณนาคารกสิกรไทยที่เห็นความ
สำคัญของการศึกษา และมีส่วนช่วยให้วิทยานิพนธ์เรื่องนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้โดยสมบูรณ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ช
รายการภาพประกอบ	ญ

บทที่

๑. บทนำ	๑
๒. ประวัติของโชน	
๑. กำเนิดโชนในประเทศไทย	๑๕
๒. ที่มาของคำว่า "โชน"	๒๔
๓. กถกพิ นาฏกรรมอินเดียซึ่งมีผู้สันนิษฐานว่า เป็นที่มาของโชน	๒๘
๔. เปรียบเทียบกถกพิกับโชน	๓๓
๕. โชนเกิดจากศิลปะหลายชนิดรวมกัน	๓๕
๓. การแสดงโชน	
๑. การแสดงโชนสมัยต่าง ๆ	
๑.๑ การแสดงโชนสมัยอยุธยา	๔๔
๑.๒ การแสดงโชนสมัยธนบุรี	๕๖
๑.๓ การแสดงโชนสมัยรัตนโกสินทร์	๕๘
๒. ประเภทของโชน	๕๖
๓. คนตรี	๕๘
๔. การพากย์และเจรจา	๖๘
๕. ผู้แสดง	๗๕

๖. เครื่องแต่งกาย	๘๐
๗. หัวโขน	๘๘
๘. โอกาสที่แสดง	๙๘
๙. ธรรมเนียมและเคล็ดกลาง	๙๘
๔. บทโขนเรื่องรามเกียรติ์	
๑. รามเกียรติ์คำฉันท์	๑๐๒
๒. รามเกียรติ์คำพากย์	๑๐๗
๓. บทพากย์รามเกียรติ์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย	๑๓๖
๔. รามเกียรติ์บทร้องและบทพากย์พระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว	๑๕๑
๕. บทโขนของกรมศิลปากร	๑๗๓
๕. ความสัมพันธ์ระหว่างบทและการแสดงโขนเรื่องรามเกียรติ์	
๑. การตีความหมาย	๒๐๒
๒. เรื่องรามเกียรติ์เหมาะสมกับการแสดงโขน	๒๑๑
๖. คุณค่าของบทโขนเรื่องรามเกียรติ์	
๑. คุณค่าทางค่านิยม	๒๑๓
๒. คุณค่าทางการแสดง	๒๓๔
๗. สรุปผลการวิจัยและเสนอแนะ	๒๓๗
บรรณานุกรม	๒๔๒
สัมภาษณ์บุคคล	๒๔๘
ประวัติการศึกษา	๒๔๙

รายการภาพประกอบ

	หน้า
๑. เครื่องแต่งกายพระ	๘๗ ก
๒. เครื่องแต่งกายนาง	๘๗ ข
๓. เครื่องแต่งกายยักษ์	๘๗ ค
๔. เครื่องแต่งกายลิง	๘๗ ง
๕. ทาสค์กัณฐ์ในเมือง	๒๑๒ ก
๖. ท้ายักษ์	๒๑๒ ข
๗. ทาลิง	๒๑๒ ค

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย